

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 października 2015 roku w sprawie z powództwa D. S. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo oraz odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, których uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 194 k.p.c. poprzez brak wezwania do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego r. pr. A. K., pomimo złożenia wniosku w tym zakresie przez powoda tym samym naruszenie art. 217 par 2 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. oraz w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niewypowiedzenie się przez Sąd co do kwestii jego ewentualnego dopuszczenia albo uznania go za nieistotny w sprawie;

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału to jest: zeznań świadka M. P., która zeznała, iż r. pr. A. K. podjął się jednocześnie prowadzenia sprawy o zachówek w imieniu świadka, jak i w imieniu powoda, wydania korzystnego wyroku na rzecz świadka przez Sąd Rejonowy w Grójcu, I Wydział Cywilny w sprawie toczącej się pod sygnaturą akt I C 177/07, tj. zasądzenie przez ww. Sąd na jej rzecz kwoty w wysokości 47.692,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami, a przez to błędne ustalenie stanu faktycznego sprawy i tym samym uznanie, że nie można przyjąć, że gdyby nie błędy pełnomocnika szkoda określona przez powoda by nie powstała oraz, że powód nie wykazał wysokości żądanego odszkodowania; pisma pełnomocnika powoda z dnia 7 kwietnia 2015 r., w którym to piśmie zostały opisane przesłanki odpowiedzialności kontraktowej, którymi są: niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, wynikała z tego szkoda oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy pierwszą i drugą z wymienionych przesłanek oraz wykazana została wysokość odszkodowania dochodzonego przez powoda;

c) art. 322 k.p.c. przez jego niezastosowanie pomimo, że kwestia zasady odpowiedzialności, powstania szkody i związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanej a szkodą zostały wykazane – w sytuacji gdy z jednej strony powód udowodnił, że wartość roszczenia jest taka sama jak wartość roszczenia zasądzonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Grójcu, na rzecz jego siostry M. P. wydanego w sprawie o sygn. akt I C 177/07, a z drugiej strony wystąpiły w przedmiotowej sprawie okoliczności uniemożliwiające wykazanie konkretnej wartości szkody – bowiem to S. w sprawie o zachówek samodzielnie ustala jego wartość co powoduje, że niezastosowanie art. 322 k.p.c. stanowi istotne naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na jego wynik;

d) art. 230 k.p.c. przez jego niezastosowanie pomimo, że w toku postępowania pozwana twierdziła jedynie, że kwestionuje roszczenie powoda co do wysokości, nie zaprzeczyła natomiast przeprowadzonym dowodom, tzn. dowodom z dokumentów czy z zeznań świadków i wyjaśnień powoda – co w konsekwencji winno prowadzić do stwierdzenia, że przez niezaprzeczenie ww. dowodom, mając na uwadze cały materiał dowodowy, należało uznać za udowodnione twierdzenia powoda w zakresie przesłanki wysokości szkody;

e) art. 231 k.p.c. poprzez uznanie za nieudowodniony fakt wysokości żądanego odszkodowania, w sytuacji gdy okoliczności te sąd meriti powinien był wyprowadzić z ustaleń wynikających z: dokumentów z akt spraw o sygnaturze: IC 14/08 oraz IC 255/11; wyroku Sądu Rejonowego w Grójcu, I Wydziału Cywilnego z dnia 17 grudnia 2010 r. wydanego w sprawie o sygn. akt IC 177/07;

f) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 328 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego polegającej na zupełnym pominięciu dla oceny stanu faktycznego sprawy, dowodu w postaci zeznań świadka M. P. mimo formalnego przeprowadzenia tego

dowodu oraz nieustosunkowanie się do niego i nie wyjaśnienie przez Sąd w uzasadnieniu dlaczego dowód ten sąd nie wziął pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy, czy uznał go za wiarygodny bądź odmówił jego wiarygodności;

g) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem odpowiednich przepisów prawa przez wskazanie w danych okolicznościach faktycznych jedynie art. 822 k.c. i jednocześnie niewskazanie przez sąd odpowiedniego paragrafu tegoż artykułu, a w konsekwencji tego niepoddawanie się przez przedmiotowy wyrok kontroli instancyjnej;

1. naruszenie prawa materialnego, a to art. 471 k.c. poprzez błędne uznanie, że radca prawny A. K. nie odpowiada za szkodę wskazaną przez powoda mimo nienależytego wykonania swoich obowiązków i tym samym oddalenie powództwa przeciwko ubezpieczycielowi.

W oparciu o wskazane zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i tym samym zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty w wysokości 52.692,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 3.617,00 zł oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

apelacja powoda okazała się zasadna o tyle, że zainicjowana nią kontrola instancyjna doprowadziła do uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji (art. 378 §1 k.p.c.) na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (art.382 k.p.c.) z tym zastrzeżeniem, że przed sądem pierwszej instancji powinny być przedstawione wyczerpująco kwestie sporne, zgłoszone fakty i dowody, a prezentacja materiału dowodowego przed sądem drugiej instancji ma miejsce wyjątkowo (art. 381 k.p.c.).

Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów (III CZP 49/07, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55), której nadano moc zasady prawnej, sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiąza go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. Należy też mieć na uwadze, że Sąd jest związany podstawą faktyczną przytaczaną przez powoda na uzasadnienie dochodzonego roszczenia, natomiast nie wiąże go podstawa prawna.

Trafnie strona apelująca zarzuciła, że postępowanie przed Sądem Rejonowym było przeprowadzone z naruszeniem przepisów prawa procesowego. To zaś mogło skutkować naruszeniem prawa materialnego i mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Przede wszystkim zasadny był zarzut naruszenia art. 194 k.p.c. Zgodnie z art. 194 § 3 k.p.c. jeżeli okaże się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom, które nie występują w sprawie w charakterze pozwanych, sąd na wniosek powoda może wezwać te osoby do wzięcia udziału w sprawie. Wskazać przy tym należy, że zasadą jest, iż zarówno pod względem przedmiotowym jak i podmiotowym proces cywilny definiuje strona powodowa. Od chwili wszczęcia procesu aż do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji w zasadzie niczym nieskrępowana wola powoda kształtuje jego zakres przedmiotowy i podmiotowy (w postępowaniu apelacyjnym pojawiają się istotne ograniczenia przekształceń podmiotowych i przedmiotowych procesu - por. art. 391 § 1 zdanie ostatnie k.p.c. i art. 383 k.p.c.).

Jak wynika wprost z powyższego, to strona powodowa będąca gospodarzem procesu decyduje o granicach podmiotowych powództwa. Jednakże sąd może uznać brak podstaw do dopozwania w trybie art. 194 § 3 k.p.c., jeżeli powód zgłosi w stosunku do osoby o dopozwanie, której wnioskuje, powództwo o inne roszczenie. W niniejszej sprawie oczywistym jest, że ten warunek przepisu art. 194 § 3 k.p.c., aby powód wystąpił w stosunku do osoby o dozwolenie,

której wnioskuje o "to samo roszczenie", został zachowany. Niewątpliwie roszczenie pozostało niezmiennie zarówno co do samego żądania, jak i tożsamości jego podstawy faktycznej, w stosunku do roszczenia już dochodzonego przeciwko pierwotnie pozwanemu. Zatem Sąd Rejonowy mógł dokonać jedynie badania, czy zachodzą szczególne okoliczności, które uzasadniałyby nieuwzględnienie wniosku powoda o dopozwanie, takie jak np. zaawansowanie sprawy, czy niecelowość dopożywania, z uwagi na okoliczności sprawy. Z brzmienia art. 194 § 3 k.p.c. wynika, że to sąd decyduje o tym czy uwzględnić wniosek powoda o wezwaniu do udziału w sprawie podmiotu, który do tej pory pozwanym nie był. Czyli najpierw konieczny jest wniosek powoda o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego, podmiotu, który wcześniej nie był wskazany w pozwie jako pozwany, a następnie - konieczne jest postanowienie sądu, przy czym sąd nie jest związany takim wnioskiem i może wydać postanowienie o wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze pozwanego lub wniosku powoda nie uwzględnić. Tym niemniej, aby w toku procesu doszło do wezwania do udziału w sprawie w charakterze pozwanego - konieczne jest postanowienie sądu w tym przedmiocie. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 stycznia 2013 roku, I ACa 1017/12, LEX nr 1280410, tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 listopada 1970 r., II CZ 139/70, OSP 1971/10/178).

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji nie wydał żadnego postanowienia w przedmiocie zgłoszonego wniosku o dopozwanie. Jak wynika z akt sprawy, powód w piśmie procesowym z dnia 7 kwietnia 2015 roku wniósł o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego r. pr. A. K. (wniosek – k. 201, Tom I akt sprawy). Jednak Sąd Rejonowy nie wydał żadnego postanowienia w zakresie wniosku strony, mocą którego wezwałby r. pr. A. K. do udziału w sprawie w charakterze strony pozwanej.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Brak wydania przez Sąd I instancji postanowienia w przedmiocie wniosku powoda o dopozwanie uniemożliwia jakiegokolwiek skontrolowanie w tym zakresie, gdyż nie wiadomo, co było przyczyną braku rozpoznania wniosku. Również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 lutego 2015 roku sygn. akt II CZ 103/14 uznał, że w sytuacji, gdy Sąd I instancji dopuścił się naruszenia przepisów o przekształceniach podmiotowych, to ze względu na treść art. 391 § 1 zd. 2 kpc, który stanowi, że przepisy art.n 194 -196 i 198 kpc nie mają zastosowania w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, takie uchybienie nie może być sanowane w postępowaniu odwoławczym.

W tym miejscu wskazać należy, iż z uwagi na dyspozycję przepisu art. 391 k.p.c. regulacje prawne zawarte w przepisach art. 194 – 196 i 198 k.p.c. nie znajdują zastosowania na etapie postępowania apelacyjnego. Dlatego też, Sąd Okręgowy nie mógł na etapie postępowania odwoławczego sanować stwierdzonej usterki. W takiej sytuacji w ocenie Sądu Okręgowego konieczne stało się wydanie orzeczenia kasatoryjnego, to jest uchylenie wyroku Sądu I instancji. Dopiero po dokonaniu powyższych czynności, Sąd Rejonowy rozpozna merytorycznie żądanie powoda w stosunku do jednego lub kilku pozwanych. W dalszej kolejności, w oparciu o wyniki postępowania dowodowego, przy zachowaniu jego kontradiktoryjności, dokona oceny zasadności roszczeń powoda w stosunku do jednego bądź kilku pozwanych. Dopiero bowiem wówczas możliwym będzie dokonanie rzetelnej oceny zasadności wniosku o dopozwanie oraz orzeczenie co do istoty sporu, co z kolei pozwoli Sadowi II instancji na kontrolę instancyjną wydanego orzeczenia.

Ponadto Sąd Rejonowy nie przeprowadził w całości postępowania dowodowego. Zauważyć bowiem należy, że w piśmie procesowym z dnia 19 września 2014 roku (k. 170 akt sprawy) powód wniósł o przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do akt postępowania toczącego się przed Sadem Rejonowym w Grójcu I Wydział Cywilny pod sygn. akt I C 177/08 oraz pod sygn. akt I C 178/07, jednocześnie wnosząc o dołączenie do akt niniejszego postępowania dokumentów o których mowa powyżej, wskazując, że sprecyzowanie, których dokumentów dotyczy wnioski nastąpi po załączeniu akt. Jak wynika również z akt sprawy w dniu 16 marca 2015 roku zarządzono załączenie akt sprawy o sygn. I C 177/08 (k. 188). Pomimo jednak rozstrzygnięcia wniosku powoda o załączenie do niniejszej sprawy akt o sygn. I C 177/07 Sąd I instancji nie rozpoznał dowodów z dokumentów zawartych we wnioskowanych aktach z powodu wypożyczenia akt przez Sąd Okręgowy w Radomiu i nie czekając na odpowiedź tego Sądu w dniu 5 października 2015 roku zamknął rozprawę (k. 241), zaś w dniu 19 października 2015 roku wydał orzeczenie co do meritum.

Nie ulega wątpliwości, iż załączenie akt sprawy o sygn. I C 177/08, w której została ustalona wartość zachowku w analogicznej sprawie z powództwa siostry powoda miały istotne znaczenia dla ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem zawierały one protokoły zeznań świadków, dowody z dokumentów, opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, które były istotne dla rozstrzygnięcia w zakresie ewentualnie należnego powodowi odszkodowania. Niedopuszczalne było zatem pominięcie okoliczności faktycznych wynikających ze znajdujących się w aktach sprawy o sygn. I C 177/07 dokumentów, zwłaszcza w sytuacji, gdy nie zostały wyjaśnione sporne okoliczności sprawy dotyczące wysokości dochodzonego przez powoda roszczenia. Sąd Rejonowy pozostawił zaś te zarzuty poza zakresem swoich rozważań, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania istoty sporu. W tym stanie rzeczy uznanie Sądu I instancji, iż powód nie udowodnił wysokości poniesionej szkody było przedwczesne. Dopiero bowiem pozyskanie materiału dowodowego w tym względzie pozwoli na dokonanie w sprawie pełnych ustaleń i oceny roszczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, iż zaskarżony wyrok nie mógł się ostać. W konsekwencji, wywiedziona apelacja spowodowała konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia oraz do przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając jednocześnie temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji winien przede wszystkim winien rozpoznać wniosek strony powodowej o dopozwanie, czemu winien dać wyraz w stosownym postanowieniu. Następnie, Sąd Rejonowy winien w sposób kompleksowy przeprowadzić postępowanie dowodowe. W oparciu zaś o wszechstronnie zgromadzony materiał dowodowy, ustalić stan faktyczny sprawy. Dopiero te ustalenia pozwolą mu zastosować właściwe dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy przepisy prawa.

Wobec powyższego na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, a sprawa została przekazana Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, w tym również rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.